

VALERIJ PAVELCIK ALEKSEEV
1929 — 1991

Valerij Pavelcik Alekseevet, a moszkvai akadémiai Régészeti Intézet igazgatóját, a volt Szovjetunió vezető antropológusát 1991. november 7-én érte a váratlan halál. Egy szépen ívelt, sikeres szakmai életút szakadt meg, nagyon korán.

Alekseev Debetz professzor tanítványa volt, és egész szakmai tevékenysége abban az intézetben folyt, amelynek végül igazgatója is lett. Eredményes szaktudós volt. Kutatásai két, egymáshoz kapcsolódó fő témakörre épültek: az etnogenezisre és a rasszgenézisre. Kutatásainak legfontosabb színtere Észak-Ázsia (Tuwa expedíció), Dél-Szibéria (neolitikori kultúrák), illetőleg Észak-Kaukázus volt, de a világ számos más területén élő vagy élt népségek is foglalkoztatták. Ausztráliai és új-guineai kutatásai alapján fontos tanulmányt írt az ausztraloid rasszról. A Schwidetzky professzorasszony által szerkesztett "Rassengeschichte der Menschheit" sorozatban ő írta meg a Szovjetunió népeiről szóló kötetet. Egy általános áttekintést adó műve, "Az emberi rasszok földrajza" című könyve 1977-ben jelent meg magyarul, a Gondolat kiadásában. Alekseev hangsúlyozta a földrajzi és szociális tényezők hatását a rasszok közötti különbségek kialakulásában, az időfaktor fontosságát a taxonómiai kontinuitásban, és következetesen állást foglalt a rasszizmus ellen.

Kutatásainak jelentős részét tették ki a paleoantropológiai tanulmányai, és fontos tudománytörténeti munkákat is publikált. Meg kell említeni humánökológiai munkásságát is; egyik legutolsó dolgozatában a történeti antropológia és az etnogenezis problémáit elemezte.

Alekseev vezette a SZUTA munkacsoportját, amely 1990. januárjában Moszkvában az MTA szakértői bizottságával közösen vizsgálta meg a Barguzinból előkerült csontmaradványokat. A "Nem Petőfi!" című kötetben megjelent tanulmányában egyértelműen állást foglalt amellett, hogy a vizsgált csontleletek nem származhattak Petőfi Sándortól.

Alekseev professzor a nagy orosz antropológus generáció talán utolsó tagjaként nemzetközileg is elismert, a Szovjetunió tudományos közéletében meghatározó egyéniség volt. Több nyugati nyelven is jól beszélt, így hazáját számos nemzetközi kongresszuson, több folyóirat szerkesztőbizottságában eredményesen képviselte. Nyitott volt mind a szakkérdések megvitatására, mind a világ dolgaira.

Kiemelkedő szakmai munkásságát könyvei és tanulmányai, kedves egyéniségének emlékét orosz és külföldi, köztük mi, magyar kollégái őrizzük meg.

Dr Eiben Ottó